

Sygn. akt IV Ca 1689/15

POSTANOWIENIE

Dnia 13 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Wróblewska- Pokora (sprawozdawca)

Sędziowie SO Małgorzata Balcerak- Tkacz

SO Elżbieta Gajewska

Protokolant protokolant sądowy- stażysta M. W.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 maja 2016 r. w W.

sprawy z wniosku Banku (...) S.A. w G.

z udziałem J. C., K. C. (1) i K. C. (2)

o stwierdzenie nabycia spadku

na skutek apelacji uczestniczki K. C. (1)

od postanowienia Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim

z dnia 15 stycznia 2015 r., sygn. akt I Ns 403/14

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Nowym Dworze Mazowieckim pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Małgorzata Balcerak- Tkacz Iwona Wróblewska- Pokora Elżbieta Gajewska

Sygn. akt IV Ca 1689/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy stwierdził, że spadek po A. C. zmarłym dnia 19 marca 2012 r. w O., ostatnio stale zamieszkałym w O., nabyła na podstawie ustawy matka K. C. (1) w całości.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia i rozważania:

Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawca A. C. zmarł w dniu 19 marca 2012 r. w miejscowości O.. W chwili śmierci był wdowcem. Jego małoletnie dziecko zginęło jednocześnie z nim w pożarze. W chwili śmierci A. C. żyli jego rodzice J. C. oraz K. C. (1).

W dniu 24 listopada 2014 r. J. C. odrzucił spadek po synu, co zostało zaprotokołowane w akcie notarialnym rep. A (...), sporządzonym przez notariusza M. K.. Uczestniczka postępowania K. C. (1) nie złożyła oświadczenia o odrzuceniu spadku po synu A. C. w przepisany terminie, tj. do dnia 20 września 2012 r. (o śmierci syna dowiedziała się w dniu 20 marca 2012 r.).

Sąd Rejonowy przytoczył treść art. 926 § 1 kc i art. 925 kc, art. 931 kc, art. 932 kc i art. 670 kpc. Wskazał, że spadkodawca nie pozostawił testamentu, doszło zatem do dziedziczenia ustawowego. W dacie śmierci spadkodawca był wdowcem oraz nie posiadał zstępnych, bowiem jego małoletnie dziecko zmarło jednocześnie z nim w wyniku pożaru w dniu 19 marca 2012 r., zaś zgodnie z art. 32 kc, jeżeli kilka osób utraciło życie podczas grożącego im wspólnie niebezpieczeństwa, domniemywa się, że zmarły jednocześnie. Wobec tej okoliczności spadkobiercami ustawowymi po zmarłym A. C. są jego rodzice J. C. oraz K. C. (1). J. C. skutecznie odrzucił spadek po synu (po powzięciu informacji o tytule powołania do spadku w dniu 20 listopada 2014 r. – po otrzymaniu pisma z Sądu), a zatem spadek po A. C. nabyła na podstawie ustawy jego matka K. C. (1) w całości. W toku postępowania uczestniczka K. C. (1) złożyła pisemne oświadczenie o odrzuceniu tego spadku, jednak pozostaje ono bezskuteczne, zostało złożone bowiem po upływie przepisanego 6-miesięcznego terminu liczonego od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swojego powołania (art. 1015 § 1 kc). Sąd Rejonowy uznał zatem, że matka spadkodawcy przyjęła spadek wprost (art. 1015 § 2 kc). Wskazał także, że nie została zachowana forma do złożenia tego rodzaju oświadczenia przewidziana w art. 1018 § 3 kc.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła uczestniczka postępowania K. C. (1) zaskarżając je w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Zarzuciła naruszenie przepisu prawa procesowego tj. art. 670 kpc w stopniu mającym wpływ na wynik sprawy, a wyrażający się w braku poczynienia z urzędu jakichkolwiek ustaleń na okoliczność istnienia rodzeństwa, a zatem podmiotów uprawnionych do dziedziczenia, mimo złożenia do akt sprawy oświadczenia o odrzuceniu spadku przez ojca spadkodawcy tj. J. C.; naruszenie przepisu prawa materialnego tj. art. 932 § 4 kc poprzez jego niezastosowanie pomimo, iż powołanym do dziedziczenia wobec odrzucenia spadku po A. C. przez jego ojca J. C. jest brat spadkodawcy K. C. (2); naruszenie przepisu prawa materialnego tj. art. 1015 § 1 kc poprzez jego nieprawidłowe zastosowanie wyrażające się w uznaniu, że powzięcie wiadomości o śmierci spadkodawcy jest tożsame z powzięciem wiadomości o tytule powołania do dziedziczenia i w konsekwencji uznanie, że K. C. (1) złożyła oświadczenie o odrzuceniu spadku po upływie sześciomiesięcznego terminu do złożenia przedmiotowego oświadczenia, mimo że o tytule powołania do dziedziczenia powzięła wiedzę z chwilą otrzymania wniosku o stwierdzenie nabycia spadku, a nie w dniu 19 marca 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja zasługuje na uwzględnienie, co skutkowało uchyleniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy Sądowi Rejonowemu w Nowym Dworze Mazowieckim do ponownego rozpoznania.

Wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 32 kc jeżeli kilka osób utraciło życie podczas grożącego im wspólnie niebezpieczeństwa, domniemywa się, że zmarły jednocześnie. Regulacja ta wyraża konstrukcję domniemania jednoczesnej śmierci kilku osób (kommorientów), które zginęły podczas grożącego im wspólnie niebezpieczeństwa. Zaznaczyć należy jednak, że domniemanie jednoczesnej śmierci jest domniemaniem wzruszalnym, a więc nie wyłącza przeciwdowodu, że określone osoby nie zmarły jednocześnie (art. 234 kpc). Obalenie omawianego domniemania polega na wykazaniu, że pomimo istnienia okoliczności określonych w podstawie domniemania w rzeczywistości osoby te nie zmarły w tym samym czasie. Może to np. nastąpić w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku, gdy kwestia chwili śmierci spadkodawcy może rzutować na uprawnienia poszczególnych osób do spadku – co bez wątpliwości ma miejsce w niniejszej sprawie.

Spadkodawca A. C. zginął w dniu 19 marca 2012 r. w pożarze. W pożarze tym zginęła również jego żona M. C. oraz małoletnia córka N. C.. Sąd Rejonowy ustalił, że spadkodawca w dacie śmierci był wdowcem oraz nie posiadał zstępnych, albowiem jego małoletnie dziecko zmarło jednocześnie z nim w wyniku pożaru.

Odpis skrócony aktu zgonu spadkodawcy dołączony do wniosku o stwierdzenie nabycia spadku nie zawiera jednak ani godziny śmierci, ani stosownej adnotacji o przyczynach braku tego wpisu. Informacji takich brak również w odpisach zupełnych aktów zgonu spadkodawcy oraz jego żony (k. 120, 121).

Sąd Rejonowy winien zatem podjąć próbę ustalenia dokładnej chwili śmierci spadkodawcy, jego żony i córki, by ustalić właściwy krąg spadkobierców A. C..

Zgodnie z treścią art. 95 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2014 r., poz. 1741) akt zgonu zawiera datę, godzinę oraz miejsce zgonu albo jeżeli nie są znane - datę, godzinę oraz miejsce znalezienia zwłok (por. art. 67 ust. 1 pkt 2 poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego). Dane co do daty i godziny zgonu wpisuje się na podstawie karty zgonu wystawionej w sposób określony w art. 11 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych.

Sąd Rejonowy winien zatem zwrócić się do Urzędu Stanu Cywilnego w J. – właściwego ze względu na miejsce zgonu spadkodawcy, jego żony i córki o wydanie wystawionych kart zgonu każdego z nich – by ustalić, czy w kartach tych podane zostały godziny zgonów.

Zauważyć należy ponadto, że zgodnie z treścią art. 669 kpc Sąd spadku wydaje postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po przeprowadzeniu rozprawy, na którą wzywa wnioskodawcę oraz osoby mogące wchodzić w rachubę jako spadkobiercy ustawowi i testamentowi. Nie ulega wątpliwości, że uczestnikiem postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po A. C. winien być również jego brat – K. C. (2) – Sąd Rejonowy wezwał go jednak do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania dopiero po wydaniu zaskarżonego postanowienia (k. 73). Z akt sprawy I Ns 159/15 wynika nadto, że K. C. (2) złożył oświadczenie o przyjęciu spadku po A. C. z dobrodziejstwem inwentarza (k. 2 akt I Ns 159/15).

Ponadto wskazać należy, że uczestniczka postępowania K. C. (1) złożyła oświadczenie w przedmiocie odrzucenia spadku po synu A. C., Sąd Rejonowy poinformował ją, że nie wywrze ono skutku z uwagi na upływ terminu do jego złożenia. Sąd Rejonowy winien rozważyć jednak, czy jest to wniosek o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Sąd Rejonowy ponownie rozpoznając sprawę winien zatem przeprowadzić w całości postępowanie dowodowe zmierzające do ustalenia właściwego kręgu spadkobierców A. C. i na tej podstawie wydać stosowne rozstrzygnięcie oraz w sposób prawidłowy orzec o kosztach postępowania (w tym również o kosztach postępowania apelacyjnego).

Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd Okręgowy na mocy art. 386 § 4 kpc i art. 13 § 2 kpc postanowił jak w sentencji.

Małgorzata Balcerak- Tkacz Iwona Wróblewska- Pokora Elżbieta Gajewska